

האנושות מתעוררת

מתוך: בית הספר של החיים.
מאת: יאנוש קורצ'אק, כרך ח', עמ' 210-212
תרגום: אורי אורלב

מסכנים אתם שאינכם יודעים איך שואף כל המי למעלה, שאינכם יודעים את זהר הניצוצות בעיניים פקוחות לרוחה, ומה לוקחת נשימתו של ההמון; כל המת כמש וכלה בתוך האש ורק קרחות שרופות מתפשטות על פני האדמה.

קדימה!

אין כאן עדין מחשבה אף ישנו כבר כאב צורב, שעמום, תחושת עגל או ריקנות, אישקט של תהיה וחיפוש. אחד שמע רק רחש בלתי ברור, אחד – רק הד, האחד כבר שמע קול והאחר – מלה חיה. אחד מתעמק כבר בעבדות, אחר משנה אותו עם אינאה אחרת. ואחד כבר מאמין.

בשורה טובה הזדמנה לבית המלאכה והיד שמטה ברישול את כלי המלאכת העבדים. למקום אחר הגיע ההד בשעת קטטה על עצם יבשה. אחד את הניצים והעצם נשכחה. ולתוך המלה של חבורת שכורים התגנבה קריאת הקרב – כוסיות מלאות למחצה נשארו מאחור. הכומר נותר לבדו ליד המזבח, מישהו הרים אלה בפקודתו של האדון כדי להכות את החלש – והנה הם רצים יחד להיאבק על זכויות העם. שוליה שורק לו בדרך, נושא את הזמנתו של בעל הבית ולפתע נבלע בהמון נוהר – מי אלה? משלנו. רוכל שבח את סחורתו עד שבלתינו פרח סמך בצבע הלבנה, ופתאום הבין שאין טעם. נערה שרמטה הצטרפה להמון ופרי בטנה הבלתי חקי בחיקה, היא הצטרפה כדי לחסם על עתידו. יחד איתה הגיעה אם שחטפו את בנה. השורות מתמלאות.

מאה דרישות, ומי יספר את הכאב והיאוש המתמזגים יחד לשאיפה אחת, למניע אחד משתף: לחיים ולמות!

יוצאים בזחילה ממעמקי האדמה שחרים מאבק, נושאים בחובם זרע של מות בטורם עת, מאהילים על עיניהם מחמת האור, אף כבר אינם מבקשים, עקשיו הם דורשים.

נבקעים קברי אבן ומתפוררים קרשים רקובים, קמות לתחייה מחשבות נעורים. השורות מצטופפות.

הפהו אינו רואה כל זאת בעין יפה, עומד להטיל קללה, אף קולו נחנק בגרונו, נשבר בתוך נשמתו ברעש מפלת קרשי המבנה שהגיעה שעתו – והוא מרפין את ראשו ומכסה את פניו בידיו לנוכח מבטו של נער, שוליה.

מתמעטים אלה שבגלל אמונתם היו מעדיפים לכבל את נשך הרוח האנושית, ולילה שחר כבר נושא סיוטי בלהות אל מפיצו הכזבים.

הנהר עולה על גדותיו ועל מרפסות בתי מבדדים עומדים פליטי שטפון חורי פנים והאבדון נבט מעיניהם העכורות. הימלטו אל מאחורי קירות אבן, הבריו את הדלתות בבריחים שקרעו ידים שחרות שנושאות היום פטישים לנפץ את שערי הכלא האפלים.

עתה מתגלים לעיניך אורות זעירים בדירות קומת הקרקע. מבעד החרכים הצרים של תריסי החלונות מציצות עיניים סקרניות, אזנים סקרניות מאזינות להמולה הרחוקה. כאן עדין דממה, אף בדממה הזאת טמונה כבר ראשיתה של קריאת התגר.

האם נשארת עדין ליד ילדה החולה, אף היא תבין במהרה שהילד ילך למקום אליו ישלח אותו אדון הזהב המאיים והכל יכול – הרובל – אל הקבר. משרת עלוב נפש מהרהר עדין במענקים השמנים של אדונו – והאיכר מרים את שערות השיבה מעל מצחו וקורא: "ישו!" מישהו עוד מבקש: חכו, רק אקבל את דמי מכירת ביתי. ואחר קורא: חכו רק עד מחר, אחים, אני צריך לקבל את משכרת חרפתי.

ועד מהרה – בני חסות של רוצחים, רועי זונות ושלחי העול של כל הדורות, וקורבנותיהם החורים...

- נוחו מעט, הרי התעייפתם – קורא הראשון שרוצה לעצר את המצעד.
- מעלה הדרך קשה מדי. אראה לכם משעול הרבה יותר נוח וגם הוא מוביל את הפסגות – מייגע השני שרוצה לעצר את המצעד.
- איזה מין אבות אתם, הרי ירוקנו לכם את הדירות שהשארתם ללא השגחה; איזה מין אימהות אתן, התינוקות שלכן בוכים מרעב, חזנה לחלץ להם שד – קורא השלישי שרוצה לעצר את המצעד.
- המנהיגים שלכם מוליכים אתכם שולל – קורא הרביעי, שרוצה לעצר את המצעד.
- האלוהים אוסר זאת! – צועק החמישי.
- אורבים לכם בדרך – מזהיר הששי.

אך המצעד צועד קדימה, צועד משום שמוכרח לצעד, צועד כדי לנתח לעפר את כבלי הברזל, כבלי העבדות אשר הנחו בערמה על כנפי רוחה המהללת של האנושות.

את החלוצים מנסים להשיג אלה שאיחרו להצטרף. רצים כדי להתניצב בין השורות הראשונות.

איש לא סופר אותם, ולכן אין יודע מי נפל בדרך לתהום. מי נדקר בסכין ביד בוגדנית, מי התחמק מבין השורות כדי לשדד את בתי חבריו בהעדרם ולגזל את מקומות עבודתם.

איש לא מנה מפני המספר הוא מעל ומעבר, בלתי נתן לקביעה, כולל המן מצטרף זרם סואן חדש, משנה דמות וצורה אך נושא אותו השיר על שפתיו. אמנם השפה זרה, אך הידיים, אותן הידיים יודעות העמל ואותו הלהט בחזה...

ואתם חניכי בית הספר לשנו, חניכי שלי – אתם נושאים בראש המצעד את הדגלים בגאווה. אני מכיר את שמותיכם וזוכר לפחות פרט אחד מחייו של כל אחד מכם...

לך האנושות אני שולחת את ברכותי.

שלום לך ויסקלה אפרה.

שלום לך מולדתי, לאהב אותך באמת יכול רק מי שלמדת אותו לאהבו את האנושות המתעוררת למאבק על הזכות הקדושה לאשר... לאשר השופע או שמש...

